

Den tyske Besættelse af Thy og Thisted

Ved Togfører ANDERS C. SVALGAARD

(Fortsat fra Aarbog 1951)

INTERNERINGER og Anholdelser af fredelige Danske hørte til daglige Begivenheder, og de, som paa en eller anden Maade kom til at krænke Tyskernes sarte Følelser, kunde ikke vide sig sikker. Flere af Thisted Bys kendte Borgere anholdtes og førtes til Lejren i Dragsbæk, Frøslevlejren eller til Aalborg.

Flere mishandlede slemt for at presse en eller anden ønsket Tilstaaelse frem. Modstand var haabløs, da Tyskerne, hvor de stod og gik, var svært bevæbnede med Taaregaspistoler, Revolvere og skudklare Geværer.

Plakater vedrørende Undtagelsestilstanden oplkæbedes paa Vinduer, Gadedøre og Mure, og enhver kunde vente at blive anholdt og straffet haardt, saafremt Plakaterne nedreves.

En ung Mand, 17-18 Aar gl., og en lille Dreng kunde om Aftenen den 4. September 1943 ikke modstaa Fristelsen til at rive lidt i de forhadte Plakater og gav sig til at pille ved en, men de blev straks opdaget, og under Militæreskorte transporteredes de til Vestre Skole. Undervejs dertil var den mindste forknytt og græd bitterligt, men den store søgte at trøste ham, idet han bemærkede: "Du skal ikke græde, Kristian, vi dør for gamle Danmark!" Drengene slap dog med en Dragt Prygl og maatte efter Sigende staa i Retstilling i fem Timer overfor et Billede af Hitler.

Denne Episode blandt mange andre viste, at den almægtige tyske Krigsmagt ogsaa skulde tage sig af Børn og Unge, som havde krænket den ved at pille ved en oplkæbet Plakat, men den viser ogsaa i et Glimt den vaagnende Modstandsaaend hos Ungdommen og Flertallet af de Ældre, som ikke kunde eller vilde indordne sig under den tyske Brutalitæt og dens Nazimetoder.

Desværre fandtes ogsaa her, som omtalt, Folk, der sympatiserede med eller bifaldt Tyskernes voldelige Fremfærd – "Hjemmenazister", som til enhver Tid bistod Værnemagten ved at være uniformerede Vagtmænd og lign., og som ogsaa bistod vore Fjender ved mange Lejligheder.

Ad Jernbanerne befordredes det meste af det tunge Materiel: Kanoner, Ammunition, Kraner, samt Mandskab og Heste, ligesom der ogsaa ankom og afgik rene Militærpersontog. Paa Vogne, som befordrede Ammunition, var paaklæbet Plakater paatrykt en rød ildsprudende Bombe, og i Vognenes Bremserum, paa Trinbrædter og hvor der kunde findes Plads var bevæbnede Soldater anbragt under Kørselen. De store Transporter befordredes for det meste om Natten af Hensyn til eventuelle Flyverangreb. Intet Lys maatte findes i og paa Togene, som kunde angive disses Tilstedeværelse paa Linien. Det største Tog, som befordrede Soldater og Krigsmateriel, gik over Strækningen Struer-Thisted-Fjerritslev til Aalborg.

Daglig rejste Soldaterne, dels paa Orlov og dels i Tjenestemedfør, og som Rejsehjemmel var de i

Besiddelse af "Vermachtsfarschein", som angav, hvorfra og hvortil de paagældende skulde rejse. Papirerne skulde indsamles af Togpersonalet og indsendes til Jernbaneledelsen og godtgjordes derefter af den danske Stat.

Ofte havde Personalet i Togene Skærmydsler med de rejsende Tyskere, idet disse ofte nægtede at udlevere deres Rejsehjemmel, men Uniformer havde Soldaterne stor Respekt for, saa i de fleste Tilfælde ordnede Konflikter i disse Sager gerne uden større Besvær, selv om det en enkelt Gang skete, at en Funktionær præsenteredes for en ladt Revolver. De store Feltposter befordredes ligeledes med Togene, og ofte kunde saadanne Forsendelser bestaa af 15-20 og flere fuldpakkede Sække. Saadanne Forsendelser ledsagedes almindeligvis af en eller to Soldater, som i deres civile Stilling formentlig var ansat i tysk Postvæsen. Til disse Transporter hørte Ledsagepapirer, hvorigennem Jernbanerne erholdt Betaling.

I første Halvdel af November 1943 havde Egnen Besøg af Feltmarskallerne Rommel og v. Hanneken, hvor de inspicerede Fæstningsarbejderne. De ankom i Særtog, bestaaende af tre forskellige Togstammer, hver paa 10-15 Waggoner, som løb over Strækningen Struer-Thisted over Fjerritslev til Aalborg. Von Hannekens Tog afgik herfra Kl. 9 Formiddag, Rommels Kl. 9,20, medens 3. Afdeling afgik Kl. 10. Der afholdtes en kort "Kur" paa Stationspladsen for herværende højere Officerer, men Togene afgik uden de høje Herrer, som befordredes i 15 Biler.

I November og December 1943 opførtes svære Beton-Spærremure lidt Syd for Stadion i Dragsbæk, paa Tilstedvejen og paa Oddesund Landevej Syd for "Simons Bakke". En smal Zig-Zag-Aabning tillod Gennemkørsel, men denne maatte foretages med Forsigtighed af Hensyn til modgaaende Trafik. Til nogen Erstatning for delvis Afspærring af Hovedvej Nr. 11 gennemførtes og anlagdes en delvis ny Vej fra Midten af Tilsted By til Hundborg Landevej, en Kilometer Vest for Torp. Paa denne Vej var forøvrigt en Tid anbragt de saakaldte "spanske Ryttere", krydsformede Trækonstruktioner omvundet med en særlig Slags Pigtraad.

Flere Marker Vest for Oddesundvejen og Syd for Dragsbæk belagdes med Jordminer, og paa disse Steder opsattes Skilte med Paaskrift: Miner - Livsfare, eller paamalet Dødningehoveder og lign. Omraadet indhegnedes med svær Pigtraad, saa Dyr og Mennesker kunde hindres mod Færdsel.

Besættelsesmagten kunde, grundet paa de mægtige Befæstningsarbejder, ikke nøjes med, hvad danske Entreprenørfirmaer kunde præstere, men indsatte den store tyske "Organisation Todt", som virkede her i Aarene 1942-43 og senere. Den oprettede bl. a. Kørselskontorer i og omkring Byen samt opførte store Værksteder og

Lagerpladser m. m., især Vest for Nørreallé, Nord for Alderdomshjemmet. Endvidere antoges danske Entreprenører gennem denne Organisation.

Tyskernes tiltagende Raaheder mod og Henrettelser af Danske bevirkede store Uroligheder og Arbejdsstandsninger over hele Landet.

Generalstrejke indførtes. Paa Banerne i Thy indstilledes Toggangen et Døgn. Butikkerne var lukkede i flere Dage, og om Eftermiddagen den 21. Septbr. 1944 gik Tyskerne, bevæbnet med Maskingeværer, rundt til de forskellige Forretninger og truede disse til at lukke op. Politiet var afsat, interneret eller gaaet under Jorden. Sort Børs-Handelen florerede aabenlyst, da intet Politi fandtes til at tage sig deraf. Luftværnspersonale fandtes ikke, saa Flyvervarsling kunde ikke foretages. Det var saaledes nærmest lovløse Tilstande, som herskede her og overalt, og dette manede de Myndigheder, som var tilbage, til at oprette et Vagtværn, som havde Politimyndighed til at opretholde Ordenen og skride ind, hvor det paakrævedes. Dette Vagtværn tolereredes mærkeligt nok af den tyske Værnemagt, og det bestod af forskellige Borgere og unge, kraftige Mænd. Værnet var nødtørftigt uniformeret, saa det derigennem kunde skaffe sig Respekt og derved afbøde eller hindre de værste Ulovligheder.

Søndag Eftermiddag den 29. Oktober 1944 beskød to engelske Flyvere et Tog paa Strækningen Thisted-Fjerritslev. Toget medførte ikke Værnemagtsgoods, og Passagererne maatte, da Toget ved Beskydningen maatte standse mellem Hundstrup og Østerild Stationer, stige ud og fjerne sig fra det beskydte Tog. Et Par tyske Soldater vilde under Beskydningen dække sig under Vognene for de ret store Projektiler, som borede sig ind i Lokomotivet og Vognene, men blev af den tjenestgørende Funktionær beordret udenfor Banelinjen til de øvrige Passagerer, hvoraf mange sad eller stod i Pløre til Knæene. Ingen af Passagererne ramtes ved Beskydningen, og efter at Flyverne havde tømt deres Patronbælter, hvoraf flere senere fandtes afskudte paa Stedet, fjernede de - formentlig ungdommelige Flyvere - sig bort til andre Egne.

En saadan Beskydning af et fredeligt Passagertog en Søndag Eftermiddag maa formentlig anses som et Udslag af ungdommelig Eventyrlyst og kunde saaledes ikke være til nogen Skade eller Gene for Tyskerne. I Toget var foruden nævnte to Værnemagtspersoner ca. 70-80 danske Passagerer.

Allerede i det første Besættelsesaar indførtes Rationeringer, og efterhaanden kunde saa godt som intet anskaffes uden de dertil nødvendige Rationeringsmærker. Alle Fødemidler med Undtagelse af Fisk rationeredes. Nydelsesmidler, deriblandt i første Række Tobak, begyndte det hurtigt at tære paa Lagrene af, og snart maatte ivrige Rygere gaa "Sortbørsvejen" eller tage til Takke med de forskellige Arter af Erstatningsvarer, som dukkede frem. Mange begyndte Tobaksavl, og de smukke og ret dekorative Planter florerede i mange Haver og Jordstykker.

I de første Aar fik de tyske Soldater ret store Tobaksrationer fra Hjemlandet, og det var fristende for disse at forsyne hungrende Danske med Tobak til høje Priser. Der fandtes endda de, som, naar de fik overladt nogle Pakker Tobak eller Cigaretter, forsvandt uden at betale Varerne, og selv om Tyskeren i afmægtig Vrede

truede med alskens Ulykker, turde han selvsagt ikke angive den svigefulde Dansker til højere Myndigheder, da han derved selv vilde være blevet straffet for Salg af Rationer, som var strengt forbudt.

I næsten hvert Sogn i Thy indkvarteredes tyske Soldater og opførtes Barakker og Bygninger til Heste og Materiel. Som før omtalt lagde tyske Myndigheder kort efter Ankomsten hertil Beslag paa en Ejendom ved Vandet Station, som indrettedes til Pionerplads med Opførelse af Ramper til Paa- og Aflæsning af særligt svært Materiel, samt anlagdes to Spor med Forbindelse til det Øvrige Sporet paa Stationen. Endvidere opførtes en Barak til Opholdssted for tjenestgørende Officerer og det øvrige Mandskab. Store Skure opførtes til Depoter for alt det, som Tyskerne selv havde medført og dels rekvireret og hamstret her i Landet. Efter Kapitulationen, da Modstandsfolkene og senere den danske Marine overtog Depoterne, fandtes i Tusindvis af Genstande, som Befolkningen i flere Aar ikke havde kunnet skaffe, og en nedsat Kommission har senere fordelt dette Lager paa bedste Maade. De sogne, som havde opført nye Skoler, maatte se de tyske Soldater rykke ind, saaledes bl.a. i Tilsted, Hjørdemaal, Ræhr og Østerild. Desuden opførtes Barakker paa Vognmand Jensens Jorder Nordøst for Thisted, paa Thingstrup Mark, Øst for Banelinien ved Thorstedvej, paa Kronens Hede, Nors By, i Østerild, Hundborg samt flere Steder.

Den danske Modstand mod Tyskerne tog til, eftersom Brutaliteten mod Danskerne voksede. Her som andre Steder gjorde denne Modstandsbevægelse store Afbræk i Tyskernes Planlægning af Transporter samt paa mange andre Omraader. Der kunde berettes mange Tilfælde om saadanne, som sinkede Tyskernes Dispositioner ret alvorligt, og flere, som vel kun kunde betragtes som "Naalestik", men alligevel tjente til at ærgre og drille de forhadte fremmede. Her skal nævnes et Eksempel paa saadanne "Naalestik":

En stor Vognladning Halm skulde en Dag beføres fra Fjerritslev til Tyskernes Hestehold i Thisted, og da Halmen var utildækket, kunde Vognen ikke indsættes i Nærheden af Lokomotivet, men maatte anbringes bagerst i Toget. Da Togstammen førtes frem forbi Vognen med Halmen, sørgede Lokomotivføreren for at udslynge saa mange store Gnister, at inden man naaede at faa Vognen tilkoblet, brændte Halmen i lys Lue.

Ovennævnte var vel kun et "Naalestik", men lidt Drilleri kan i denne Forbindelse ogsaa nævnes:

Under Rangering paa Stationspladsen i Nors var en Dag samlet 15 á 20 Tyskere og Ungarere med nogle smaa Pindevogne forspændt Heste for Afhentning af Gods. Under Rangering afgav Lokomotivføreren med Fløjten en Række vedholdende og skingrende Fløjt, medens Damp og Røg hvædede fra Maskinen.

Hestene for de smaa Vogne skræmtes, og snart var Stationspladsen som en Myretue af løbske Heste og indfiltrede Vogne, medens Tyskerne skældte og truede.

Den lokale Administration i Thisted og Thy berørtes ikke meget af de fremmedes Nærværelse i de fem Besættelsesaar. I visse Anliggender maatte Embedsmændene forhandle med den øverste tyske Ledelse, men saadanne Forhandlinger har for det meste kunnet ske med gensidig Hensyntagen til begge Sider. Ingen af Byens eller Sogdenes Embedsmænd har, saavidt

ses, været forlangt fjernede med Undtagelse af, hvad før er berørt under Politiets Fjernelse.

De danske Sabotører og Modstandsfolk var i feberagtig Virksomhed i Vinter- og Foraarsmaanederne 1944-45.

Flere Sogne i Thy havde natlige Besøg af engelske Flyvere, som nedkastede Ammunition og Vaaben samt Sprængstoffer til Brug for Sabotagen og til Anvendelse, saafremt Kamphandlinger skulde ske her i Landsdelen.

Ved Tousig Plantage og flere Steder i Thy nedkastedes Containers med Vaaben og Sprængmidler. Beboerne i Nærheden af Nedkastningsstederne og Modstandsfolkene var parat til at modtage og skjule Tingene, efter at de ved afgang Signal fra Jorden havde orienteret Flyverne. Kodeord i Radioudsendelser skete ofte til Underretning for Modtagerne.

Tyskernes Transporter ad Jernbanerne skulde sinkes eller helst afbrydes helt, og hertil anvendtes de modtagne Sprængmidler til Ødelæggelse af Spor, Sporskifter og Broer.

Paa Strækningen Thisted-Struer sprængtes næsten daglig flere Skinnelængder mellem forskellige Stationer, og til Reparation af Banelegemet maatte Stationernes Læssespor opbrydes og anvendes paa de bombede Steder.

Kl. 23 Tirsdag Aften den 10. April 1945 skete 8 voldsomme Eksplosioner paa Statsbanelinien umiddelbart Vest for Thisted. 30 Skinnelængder blev oprevet, og mange Ruder i de omliggende Ejendomme knustes. Sprængningerne besvaredes med en voldsom Skydning fra de langs Linien udstillede Vagtposter, hvis Nærværelse til Trods det alligevel var lykkedes at gennemføre den store Sprængning. Paa Strækningen fra Thisted og 3 km mod Vest var i Tiden, hvor Sabotagehandlingerne var paa Højdepunktet, posteret tyske Soldater og tilfangetagne Ukrainere og Russere med ca. en halv Snes Meters Melletrum, og naar Sprængninger alligevel skete, skød Posterne vildt mod alt, levende og livløse Ting.

Onsdag den 18. April 1945 forsøgtes Sabotage mod et Tog paa Strækningen Thisted-Fjerritslev. Toget medførte bl.a. en Vognladning Olie, og kort efter Afgangen fra Vandet St. blev Lokomotivføreren truet med Revolver til at standse. To unge Mænd, som havde dækket sig bag et Snedige, kastede Sprængstof i den paagældende Vogn og betydede Føreren, at Toget kunde fortsætte. Der skete dog intet, men kort efter Afgangen fra Østerild gentoges Forsøget, og denne Gang var Sabotørerne mere heldige, idet to Tønder Olie sprængtes.

Ved Baun Trinbrædt sprængtes Natten mellem d. 20. og 21. April 1945 18 Skinnelængder, og to Broer, henholdsvis Øst og Vest for Hunstrup Station, blev samtidig forsøgt sprængt, men kunde dog med Forsigtighed befares af Tog.

Næsten al planmæssig Toggang standsedes, ikke alene grundet paa Sprængningerne, men ogsaa af Mangel paa Brændsel til Lokomotiver og Olie til Motorvognene. Gasgeneratorer, hvortil anvendtes Træ, var i flere Aar den eneste Mulighed for Trækkraft til Lastbiler og Motorvogne, ligesom enkelte Personbiler fik paamonteret saadanne.

Her som andre Steder i Landet flokkedes Kvinder om de tyske Krigsfolk. Det, som drog disse unge og ældre Kvinder mod de fremmede, som var kommet hertil som

vore Fjender, var formentlig det fremmedartede og vel ikke mindst de ofte straalende Uniformer, som bedaaerede dem. De faldt, og mange faldt dybt og sidder, efter at Fædrene drog bort, nu tilbage med et, to og i et enkelt - bekendt - Tilfælde tre Børn, som nu ligger dem selv, Forældrene og Staten til Byrde. I intet eller i meget faa Tilfælde kunde disse Fædre opspores; mange faldt i de forskellige Lande, hvortil de beordredes herfra, saa Bidragydelse til Underholdning og Opdragelse af disse Børn faldt tilbage paa Staten, Mødrene og disses Slægtninge.

Den vældige Flygtningestrøm, som i 1944-45 satte ind over Danmark fra de baltiske Lande og Østtyskland, bredte sig overalt, og her til Thy og Han Herred naaede de i Tusindvis.

Forsultne, udhungrede, fyldt med Utøj og lidende af Sygdomme maatte Danmark huse og bespise disse Horder af Mænd, Kvinder og Børn. De Flygtninge, som naaede hertil, indkvarteredes paa Vestre Skole, Teknisk Skole, Missionshuset og alle Steder, hvor der endnu var ledige Rum. Forsamlingshusene i flere Sogne toges ligeledes i Brug. Store Lejre, bl. a. i Hundborg, Øst for Kirken, opførtes til Anvendelse for Flygtningene, ligeledes i Nors og Østerild m. fl. Steder. Mange Intellektuelle fandtes blandt Flygtningene, men alle maatte dele fælles Kaar i dette foreløbige Asyl, de havde fundet her.

Beskedne var de langt fra, selv om de næsten var ribbede for alt paa deres hovedløse Flugt gennem Landene.

Mange mødte i Byens Forretninger og forlangte Varer, uden naturligvis at være i Besiddelse af dertil nødvendige Rationeringskort, og Bemærkninger om; ”at da Tyskland nu i fem Aar havde forsynet Danmark med Føde, var det vel ikke for meget, om man nu gjorde Gengæld og forsynede dem med Varer uden Rationeringskort”, hørtes ikke sjældent. Paa Flugten hertil var de instruerede om, at her var det ”forjættede Land”, hvor man kun behøvede at forlange, hvad man ønskede, men saa let gik det dog ikke, selv om enkelte af de mest paagaende snart fandt Venner og Meningsfæller her.

Mange Ungarere og Georgiere, som dog ikke sympatiserede med Tyskerne, men alligevel anvendtes af disse som en Slags Hjælpetropper, kom her til Thy og Thisted. Smukke, raske unge Mænd, ranke og belevne, som de fleste var, vandt de ved deres Væsen Sympati blandt Thyboerne for den Skæbne at være rykket op fra deres fjerne Hjemland og strandet her saa langt mod Nord. Mange af disse fremmede anbragtes i Sognene i Thy, bl.a. i Hillerslev, Hunstrup og Østerild m., fl. Steder, hvor de indkvarteredes i Skoler, Forsamlingshuse og Lejre. I Hunstrup toges bl.a. Præstegaarden og Kroen i Brug. De maatte deltage i Tyskernes Øvelser i Skov og Mark, og især ved Gravning af Løbegrave og Geværreder. Paa Kølbygaards Mark gravedes saaledes i Foraaret 1945 mange Løbegrave, som gjorde Jorden utjenlig til Dyrkning i lang Tid.

De forstemmende og trykkende Forhold, som herskede under det fremmede Aag, gav sig Udslag i Trangen til at kunne samles i Fællesskab og især til at give Udtryk for Uvisheden om Landets endelige Skæbne ved at afholde Fællessangstævner eller Møder, hvor vore kæreste Sange kunde synges. To saadanne Alsangstævner afholdtes i Thisted Plantage i en Del af

Besættelsestiden, og mange Hundrede Land- og Byboere deltog.

Mærkeligt nok lagdes der ikke fra Besættelsesmagtens Side Hindringer i Vejen for slige Sammenkomster, ligesom Borgernes Flagning vej højtidelige Lejligheder tolereredes.

Andre Møder, saaledes Grundlovsfester, afholdtes ligeledes uhindret af Tyskerne, saaledes det før omtalte Møde i "Grandalen" samt i Eshøj Plantage.

Den 23. Marts 1943 afholdtes Folketingsvalg med stor Deltagelse af Vælgerne. Folketingsmand, senere Minister V. Fibiger, Christmas Møller m. fl. afholdt flere lukkede eller fortrolige Møder, hvori Befolkningen nødtørftigt underrettedes om stillingen i Landet og indenfor Regeringen. Deltagelse i saadanne Møder forbeholdtes dog Medlemmer af de konservative Foreninger eller i hvert Fald de, som var Medlemmer af en politisk Forening.

Natten til den 2. Maj 1945 anbragtes Bomber i en Frisørforretning paa Stortorv i Thisted. Døren knustes, og Ruderne i mange af de omliggende Ejendomme sprængtes af Lufttrykket. Der opstod som sædvanlig ved slige Lejligheder en voldsom Skydning, hvorved endnu flere store Butiksrunder, bl. a. i Kamps Trikotageforretning, gennemhullede.

Toggangen var vanskelig. Næsten al Trafik var praktisk talt standset i den sidste hektiske Maaned før Befrielsen. Sporsprængninger var daglige Begivenheder, saa Tropictransporter og almindelige Rejser ikke kunde gennemføres planmæssigt.

Afslutningen af Krigshandlingerne nærmede sig, men omend de sidste Rester af "Herrefolket" og deres danske Hjælpere anede, at Slaget og dermed deres Regime var slut, for de frem med Vold og Terror overfor alle, som ikke fulgte dem. Det var dog, som om Befolkningen mærkede, at noget stort vilde ske og at dets Trængsler snart var Slut, og selv om det efterhaanden store uniformerede danske Rak, som under Navn af Marinevægtere og lign., var lige aggressive med Hensyn til at Øve Terror overfor egne Landsmænd, maatte flere af disse dog mærke, at en Dansker kunde "slaa en proper Næve".

Radioen, som det ikke i de fem Aar havde været forment Befolkningen at aflytte, selv om Tyskerne ved indsatte Støjsendere ofte prøvede at hindre Aflytning mest mulig, var naturligvis ensrettet og anvendtes til tysk Propaganda, men især de engelske Udsendelser aflyttedes, særlig i de første Dage i Maj 1945.

Da B.B.C. Fredag Aften den 4. Maj i Udsendelsen Kl. 20,30 til Kl. 21,00 kunde meddele, at Tyskerne havde kapituleret i Holland og Nordtyskland m. v., bragte denne Meddelelse en uhyre Lettelse overalt og hos alle. Den Lykkefølelse og spontane Glæde, som opfyldte Befolkningen, kan vanskeligt gengives. Alle søgte ud paa Gader og Veje for at delagtiggøre andre i det ufattelige, at fem Aars Tryk og Uvished nu endelig var bortdunstet og Danmark igen et frit Land. Mennesker, som kendte hinanden, men nøjedes med et Nik, naar de mødtes, kom denne mindeværdige Aften sammen i Hjemmene, hvor de glædelige Begivenheder drøftedes og hvor gode danske Sange blev sunget.

Paa store Torv i Thisted var forsamlet mange Hundrede Mennesker, som jublede og sang, lykønskede

hinanden og udvekslede Tanker og Forhaabninger for den kommende Tid, befriet for de snærende Baand. Der holdtes improviserede Taler og blev sunget Fædrelandssange. Men de, som gennem Aarene gik de fremmedes Ærinder, havde storhandlet og i det hele taget sympatiseret med dem, havde en sort Samvittighed. "Korthuset" var blæst om, og nu kom Gengældelsen, som vel Størstedelen af Tyskernes Haandlangere og vore egne Nazister ikke havde tænkt sig. De sad hjemme og dukkede sig, medens Borgerne jublede.

Nu dukkede Frihedskæmperne frem fra Skjulet "under Jorden" og fo'r i Biler, stillet til Raadighed af enkelte, som havde gemt lidt Benzin, rundt til dem, som man vidste var tyskvenlige, Piger, som havde været alt for glade for de "grønne", og som havde baaret "Frugt". I manges Paasyn stoppedes de i Bilerne og førtes til Realskolen paa Plantagevej, hvor de var internerede i ca. en halv Snes Dage. Ca. 100 Personer maatte tilbringe nævnte Tidsrum dér samt paa Raadhuset. Paa deres Færden rundt i Byen opfordrede Frihedskæmperne Folk til at udvise en rolig og værdig Holdning, saa Glæden ikke skulde udarte til Overgreb mod nogen.

De Ungarere, som var indkvarterede paa Vestre Skole, erfarede snart den glædelige Nyhed og begyndte at synge deres Hjemlands sange. Mange af Borgerne var til Stede og hørte og saa deres Glæde.

Fra Kl. 8 om Morgenen den 5. Maj ringedes med Kirkeklokkerne her og overalt i Landet. Samme Morgen holdtes Togene tilbage en Tid, da man havde Mistanke om, at tyskvenlige Personer, Stikkere og lign., vilde søge at undslippe, og enkelte blev anmodet om at stige ud for at faa deres Sag undersøgt.

Tropperne fra Hanstholm passerer Store Torv i Thisted paa Hjemturen.

De store Lejre, som Tyskerne havde opført i Vegendal og indrettet til Soldaterne og deres Hjælpere, kom nu i Anvendelse for "vore egne", og længe maatte de bag Pigtraaden fortryde deres Opførsel i de tunge Aar.

Faa Dage efter Kapitulationen drog Tyskerne i spredte Skarer ad Hovedvej 11 hjem mod deres Ødelagte Land. Mismodige, bærende paa personlige Ejendele, Oppakning og Geværer, drog de mod Syd. Enkelte gjorde Forsøg paa

at have mest muligt hamstret Gods med, men Vejen blev dem snart for lang og Byrderne for tunge. Geværer og meget af Oppakningen forsvandt i Vejgrøfter og Vandhuller undervejs. Enkelte havde selv lavet sig smaa Vogne til Transporten, og et Par af disse interimistiske Køretøjer var i lang Tid hensat ved Thisted Station af Soldater, som var kommet Øst fra, og nu havde indset det formaalsløse i at slæbe dem videre. En Del søgte at komme med Togene i det glade Haab at blive befordret paa denne Maade, men ogsaa dette glippede, da de blev gjort opmærksom paa, at saadant ikke kunde tillades.

Ca. 14 Dage efter Kapitulationen ankom engelske Tropper til Thy og Thisted og blev modtaget med uhyre Begejstring af hele Befolkningen. Længe opholdt disse faa Styrker sig ikke her paa Egnen, og efter at de spredte Rester af Tyskerne - med Undtagelse af de Minørhold, som var beordret til at rense de udlagte Minefelter - var borte, faldt Egn og By atter ind i sin daglige fredelige Gerning, og alle søgte at bøde paa de Skrammer og Skader, som fem Aars Besættelse havde bragt over denne Landsdel.

NOTER

Den tyske "Værnemagt" bestod i de sidste Maaneder inden Krigens Afslutning mest af store, halvvoxne Drengue iklædt Uniformer, som var meget for store, samt af halvgamle Mænd, de sidste Reserver, skrabet sammen fra alle Egne i Tyskland.

Kredse indenfor Modstandsbevægelsen udsendte allerede i de første Besættelsesaar Skrifter, maskinskrevne eller dupliserede Meddelelser, om Tyskernes Fremfærd i de forskellige Egne af Landet.

Her i Byen og Egnen udkom senere lignende Skrifter af lokalt Tilsnit, og som gav Meddelelser om Kvinder, der fraterniserede med tyske Soldater, samt om de forskellige Overgreb Tyskerne gjorde sig skyldige i, o. s. v.

De saakaldte "allierede Flygtninge", fordrevne fra Estland, Letland, Lithauen m. fl. Steder af Russerne, da disse annekterede de baltiske Lande, kom i Tusindvis til Danmark, hvor de opsamledes i Lejre og siden fordeltes over det meste af Landet.

Thisted By fik sin Part af Unge, Gamle og Børn samt Invalider, og alle indkvarteredes i den saakaldte Dragsbækvej, Bygninger, som Tyskerne havde opført dels langs Stranden under Bakkerne og dels ovenfor langs Hovedvej Nr. 11. I Aarene siden Kapitulationen er mange af de arbejdsføre sendt til andre Lande, bl.a. Australien, men i Efteraaret 1950 er kun gamle, syge og Krøblinge tilbage. Indtil ca. 800 Personer har været samlet i denne Lejr, og mange af de arbejdsføre har haft Beskæftigelse blandt den herværende Befolkning som Husassistenter, Bybude, Lærlinge m. v. Om alle gjaldt det, at de kunde bevæge sig frit omkring - i Modsætning til de foran nævnte tyske Flygtninge -, og i det hele er disse fremmede fredelige og villige til at samarbejde med den stedlige Befolkning.

Denne Artikel om Besættelsen er udarbejdet paa Grundlag af en under Krigen ført Dagbog.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1952, side 275-292)